

فصلنامه علمی - پژوهشی روان‌شناسی دانشگاه تبریز

سال اول، شماره ۱، بهار ۱۳۸۵

بررسی ارتباط بین ویژگی‌های شخصیتی و احساس شادکامی در بین دانشجویان دانشگاه تبریز

دکتر میر تقی گروسی فرشی - دانشیار گروه روان‌شناسی، دانشگاه تبریز

آرش مانی - کارشناس ارشد روان‌شناسی عمومی، دانشگاه تبریز

عباس بخشی پور - استادیار گروه روان‌شناسی، دانشگاه تبریز

چکیده

در دو دهه گذشته پژوهش پیرامون شادکامی افزایش چشمگیر یافته است و محققان به بررسی شادکامی با متغیرهای گوناگون از جمله ویژگی‌های شخصیتی پرداخته‌اند. هدف از پژوهش حاضر بررسی ارتباط پنج عامل ویژگی‌های شخصیتی با احساس شادکامی در بین دانشجویان دانشگاه تبریز می‌باشد. آزمودنی‌های پژوهش حاضر ۳۹۶ دانشجو را شامل می‌شود که با میانگین سنی ۲۱/۷۳ به روش تصادفی طبقه‌ای انتخاب شده‌اند. کلیه آزمودنی‌ها به پرسشنامه‌های نئو فرم کوتاه و احساس شادکامی مونس پاسخ دادند. نتایج نشان داد که کلیه آزمودنی‌ها عواطف مثبت را نسبت به عواطف منفی در سطح معنی‌داری بالاتر و بهتر ارزیابی کرده‌اند و تفاوت معنی‌داری در میزان شادکامی به تفکیک جنسیت و رشته تحصیلی وجود ندارد. به علاوه با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون مشخص شد که شادکامی با ویژگی‌های شخصیتی برون‌گرایی، دلپذیر بودن و باوجدان بودن رابطه‌ی مثبت و معنی‌دار و با بعد روان‌نژندگرایی رابطه‌ی منفی و معنی‌دار دارد، هم‌چنین با بعد انعطاف‌پذیری نیز ارتباط معنی‌دار به دست نیامد. نهایتاً با استفاده از روش رگرسیون گام به گام مشخص شد که دو ویژگی روان‌نژندگرایی و برون‌گرایی ۰/۴۱۷ درصد از واریانس شادکامی را تبیین می‌کنند.

کلید واژه‌ها: شادکامی، ویژگی‌های شخصیتی، برون‌گرایی، روان‌نژندگرایی

مقدمه

رضایت از زندگی،

نبود هیجان‌ات منفی از جمله افسردگی و اضطراب.

او و همکارانش دریافتند که روابط مثبت با دیگران، هدفمند بودن زندگی، رشد شخصی، دوست داشتن دیگران و طبیعت نیز از اجزای شادکامی هستند. مایرز و داینر^۳ (۱۹۹۵) می‌گویند: وقتی از مردم پرسیده می‌شود، فرد شادکام چه کسی است؟ در پاسخ به شبکه‌ای حمایتی از روابط بین فردی در یک فرهنگ اشاره می‌کنند که به تعبیری مثبت و خوشبینانه از رویدادهای روزمره زندگی می‌انجامد. هم‌چنین برخی از پژوهشگران از جمله شوارتز و استراک^۴ (۱۹۹۱) باور دارند که افراد شادکام کسانی هستند که در پردازش اطلاعات سوگیری دارند. این سوگیری در جهت خوش بینی و خوشحالی است. یعنی اطلاعات را به گونه‌ای پردازش و تفسیر می‌کنند که به خوشحالی آنها می‌انجامد. با توجه به توضیحات یاد شده، به نظر می‌رسد شادکامی مفهومی است که چندین جزء اساسی دارد:

-
- 1 - Happiness
 - 2 - Argyle
 - 3 - Myers & Diener
 - 4 - Schwartz & Strack

نخست آنکه جزیی عاطفی و هیجانی دارد که باعث می‌شود فرد شاد کام همواره از نظر خلقی شاد و خوشحال باشد.

۱۴۴. آ. ک. س. (۱۳۸۵). استرس روابط اجتماعی با دیگران و افزایش

و جب می‌گردد فرد شاد کام نوعی تفکر و

نوعی پردازش اطلاعات ویژه خود داشته باشد و وقایع روزمره را طوری تعبیر و تفسیر کند که خوش بینی را به دنبال داشته باشد.

۱۴۴. بین محققان علاوه بر زیادی برای مشخص کردن این که چه چیزی مردم را شاد می‌کند، وجود دارد. اگر چه بیشتر تحقیقات بر روی عوامل جمعیت شناختی و سایر متغیرهای اقتصادی - اجتماعی متمرکز شده است، ولی امروزه فکر می‌شود که بعضی از مردم نسبت به دیگران به خاطر ویژگی‌های شخصیتی‌شان شادتر هستند.

اولین پژوهش به وسیله کوستا و مک‌کری (۱۹۸۰) نشان داد که شادکامی با سطح بالای برون‌گرایی و سطح پایین روان‌نژندگرای مرتبط می‌باشد. بیشتر پژوهش‌ها به دنبال این پژوهش مثل برینر^۱ و همکاران (۱۹۹۵)، جن^۲ و همکاران (۲۰۰۰)، فورنهام^۳ و همکاران (۱۹۹۷)، هیلز^۴ و همکاران (۲۰۰۱) و لوی^۵ و همکاران (۱۹۹۷) نیز این ارتباطها را تایید کرده‌اند. با این حال سایر ابعاد شخصیتی به اندازه‌ای که در پژوهش‌ها به برون‌گرایی و روان‌نژندگرایی اهمیت داده شده است، مورد توجه قرار نگرفتند.

به دنبال قوت گرفتن تئوری پنج عاملی در شخصیت، مک‌کری و کوستا

(۱۹۹۱) بیان کردند که ابعاد شخصیتی دلپذیر بودن و باوجدان بودن می‌تواند

-
- 1 - Brebner
 - 2 - Chan
 - 3 - Furnham
 - 4 - Hills
 - 5 - Lu

تسهیل‌کننده عمده‌ای در تجارب مثبت بیشتر به ترتیب در موقعیت‌های اجتماعی و موفقیت باشند، که در نتیجه آن میزان احساس شادکامی افزایش پیدا می‌کند. با این حال انعطاف‌پذیری در تجربه، فرد را هم به سمت تجربه حالات هیجانی مثبت و هم منفی هدایت می‌کند. بنابراین ارتباط مستقیمی بین شادکامی و ویژگی شخصیتی انعطاف‌پذیری مشخص نشده است.

دنو^۱ و همکاران (۱۹۹۸) در فراتحلیل^۲ درباره ویژگی‌های شخصیتی افراد شادکام، نتایجی همسان با پیشنهادهاى مک کری و کوستا به دست آوردند. به طور اختصاصی‌تر، این محققان بیان کردند که ابعاد برون‌گرایی و روان‌نژندگرایی قوی‌ترین پیش‌بینی‌کننده‌های شادکامی در بین عوامل پنجگانه شخصیتی هستند و هم چنین ابعاد روان‌نژندگرایی و باوجدان بودن قوی‌ترین پیش‌بینی‌کننده‌های رضایت از زندگی^۱ در بین عوامل پنجگانه شخصیتی می‌باشند.

هایز^۳ و جوزف^۴ (۲۰۰۲) در پژوهشی بر روی ۱۱۱ نفر از دانشجویان دانشگاه وارویچ^۵ (۳۶ مرد و ۷۵ زن با میانگین سنی ۳۷/۷۷ سال) به منظور بررسی ارتباط عوامل پنجگانه شخصیتی روان‌نژندگرایی، برون‌گرایی، انعطاف‌پذیری، دلپذیر بودن و باوجدان بودن با سه مقیاس شادکامی، مقیاس رضایت از زندگی و مقیاس افسردگی - شادکامی بیان کردند که همبستگی بین جنسیت با مقیاس‌های شادکامی و افسردگی - شادکامی در سطح معنی‌داری نمی‌باشد. به علاوه نتایج این پژوهش حاکی از آن بود که نمره بالا در هر کدام از مقیاس‌های سلامت روان‌شناختی^۶ اجرا شده در پژوهش با نمره بالا در برون‌گرایی، نمره پایین در روان‌نژندگرایی و نمره بالا در باوجدان بودن مرتبط

-
- 1 - DeNeve
 - 2 - Meta-Analysis
 - 3 - Hayes
 - 4 - Joseph, S.
 - 5 - Warwick
 - 6 - Well-Being

است. بنابراین، نتایج بیان‌کننده این امر هستند که باوجدان بودن علاوه بر برون‌گرایی و روان‌نژندگرایی، بعدی از شخصیت است که پیش‌بینی‌کننده سلامت روان‌شناختی می‌باشد. نهایتاً، محققان به منظور بررسی میزان اثرگذاری هر یک از این سه بعد شخصیتی بر سرآمدی از عوامل سلامت روان‌شناختی (شادکامی و رضایت از زندگی) مجموعه ررسیونی‌های جداگانه‌ای را اجرا کردند.

نتایج علمی از این بود که میزان شادکامی به وسیله دو بعد روان‌نژندگرایی و برون‌گرایی، ولی نه بعد باوجدان بودن، تبیین شده است ولی میزان رضایت از زندگی با ابعاد روان‌نژندگرایی و باوجدان بودن تبیین شده نه با بعد برون‌گرایی شخصیت. به عبارت دیگر نتایج پژوهشی‌های بیان‌کند که ویژگی‌های شخصیتی در حدود ۳۲٪ تا ۵۶٪ از سلامت روان‌شناختی را تبیین می‌کند ولی برای بیان این که کدام بعد شخصیتی بیشترین ارتباط را با سلامت روان‌شناختی دارد به تعریف‌های عملیاتی از این سازه وابسته است.

همانطور که در گزارش‌های پیشین مشخص شد علی‌رغم افزایش چشمگیر علاقه به موضوع روان‌شناسی شادکامی، تاکنون مطالعات بین فرهنگی اندکی در زمینه همبستگی بین شخصیت و شادکامی صورت گرفته است. اما اخیراً مطالعات بین فرهنگی در این زمینه نیز گزارش شده است. فورنهام و لیس‌ران (۱۹۹۹) در پژوهشی بین سه فرهنگ، ژاپن، چین و انگلستان به بررسی میزان پیش‌بینی‌کنندگی شخصیت از شادکامی و سلامت روانی در غرب و شرق پرداخته است. در پژوهش فورنهام ۳۸۴ آزمودنی حضور داشته‌اند، که پراکندگی آنها بدین صورت بوده است: ۱۲۸ نفر چینی با میانگین سنی ۲۲/۱۳ سال که از دانشگاه هنگ‌کنگ انتخاب شده بودند، ۱۲۸ نفر ژاپنی با میانگین سنی ۱۷/۲۹ سال که از هنرستان‌های ژاپن^۱ انتخاب شدند و نهایتاً ۱۲۰ نفر انگلیسی با میانگین سنی ۱۹/۸۳ سال که از دانشگاه انگلستان انتخاب شده بودند. نتایج پژوهش نشان داد که در متغیر شادکامی و برون‌گرایی، میانگین

1 - Professional Schools

انگلیسی‌ها نسبت به ژاپنی‌ها و چینی‌ها در سطح بالاتری قرار داشته است. با این حال ضرایب همبستگی در هر ملیت مشخص کردند که برون‌گرایی همبسته عمده شادکامی می‌باشد. به علاوه اجرای رگرسیون در هر ملیت نشان داد که الگوی مشابه در بین هر سه فرهنگ وجود دارد. به عبارت دیگر، اگرچه میزان قدر مطلق نمرات حاصل از خودسنجی در متغیرهای شادکامی و شخصیت متفاوت می‌باشد ولی ارتباط بین متغیرها نسبتاً یکسان است.

به طور خلاصه نتایج پژوهش‌های گزارش شده حاکی از این واقعیت است که دو بعد شخصیتی برون‌گرایی و روان‌نژندگرایی به ترتیب به صورت مثبت و منفی با احساس شادکامی افراد مرتبط می‌باشد و عواملی از قبیل جنسیت و فرهنگ نتوانسته این واقعیت را تحت تاثیر قرار دهد، حال آنکه از لحاظ میزان احساس شادی بین فرهنگ‌های مختلف تفاوت‌هایی وجود دارد.

بنابراین، با توجه به مباحث فوق، هدف از پژوهش حاضر علاوه بر تعیین ویژگی‌های شخصیتی دانشجویان دانشگاه تبریز و وضعیت شادکامی آنان، بررسی رابطه‌ی ویژگی‌های شخصیتی (پنج عامل شخصیتی: روان‌نژندگرایی، برون‌گرایی، انعطاف‌پذیری، دلپذیر بودن و باوجدان بودن) با شادکامی در دانشجویان دانشگاه تبریز نیز می‌باشد.

روش

طرح تحقیق: طرح این پژوهش توصیفی از نوع همبستگی می‌باشد.

جامعه آماری و گروه نمونه و روش نمونه‌گیری

جامعه آماری مورد مطالعه متشکل از کلیه دانشجویان پسر و دختر مقطع کارشناسی دانشگاه تبریز می‌باشد؛ طبق آمار اخذ شده از اداره کل آموزش دانشگاه تبریز تعداد کل دانشجویان مقطع کارشناسی در نیمسال دوم سال تحصیلی ۸۳-۱۳۸۲ برابر با ۱۴۸ نفر می‌باشد آزمودنی‌ها از هر دو جنس پسر و دختر و از گروه‌های تحصیلی متفاوت با توجه به جدول تعیین حجم گروه نمونه مورگان (ظهوری، ۱۳۷۵) به روش تصادفی نسبتاً با توجه به گروه تحصیلی (در چهار گروه علوم انسانی، علوم پایه، فنی - مهندسی و کشاورزی) و جنسیت انتخاب شده‌اند تعداد ۳۶۴ نفر طبق جدول بایستی به عنوان گروه نمونه انتخاب شوند که برای حذف اثر پرسشنامه‌های بی‌اعتبار تعداد ۴۰۰ نفر جهت گروه نمونه انتخاب شدند که با حذف پرسشنامه‌های بی‌اعتبار تعداد ۳۹۶ نفر در تحلیل آماری مورد استفاده قرار گرفته است.

ابزارهای پژوهش

آزمون پنج عامل شخصیتی نئو (فرم کوتاه)^۱

تست پنج عامل شخصیتی نئو فرم تجدیدنظر شده که توسط گروسی (۱۳۸۰) در ایران هنجاریابی شده است، یکی از تست‌های شخصیت است که براساس تحلیل عوامل ساخته شده و یکی از جدیدترین تست‌ها در این زمینه است. پرسشنامه‌ی شخصیتی NEO-PI-R پنج عامل اصلی شخصیت و شش خصیصه را هر عامل را می‌سنجد. این دو جنبه یعنی پنج عامل اصلی و شش رویه آن ارزیابی جامع‌تری از شخصیت بزرگسال ارائه می‌دهد. این تست فرم دیگری به نام نئوفرم کوتاه دارد که یک پرسشنامه شصت سوالی است و برای ارزیابی پنج عامل اصلی شخصیت (روان‌پندگانی، برون‌گرایی، انعطاف‌پذیری، باوجدان بودن، دلبپذیر بودن) به کار می‌رود. اگر وقت اجرای

1 - NEO-FFI

2 - NEO-Personality Inventory Revised (NEO-PI-R)

تست خیلی محدود و اطلاعات کلی از شخصیت کافی باشد، این تست مورد استفاده قرار می‌گیرد. این پرسشنامه در ایران توسط گروسی (۱۳۸۰) به زبان فارسی ترجمه و بر روی دانشجویان ایران هنجاریابی شده است.

سئوالات این مقیاس بر روی طیف لیکرت پنج بخشی از صفر تا چهار نمره‌گذاری شده است و هر عامل با داشتن ۱۲ ماده نمره‌ای از صفر تا ۴۸ دارد. به منظور ارزیابی روایی ملاکی آزمون، از روش همبستگی بین دو فرم گزارش شخصی و فرم مشاهده‌گر استفاده شده است که ضرایب حاصل بین ۰/۴۵ تا ۰/۶۶ بوده است؛ به منظور ارزیابی پایایی آزمون از روش ضریب آلفا استفاده شده که ضرایب حاصل بین ۰/۵۶ تا ۰/۸۷ به دست آمده است (گروسی، ۱۳۸۰).

مقیاس شادکامی دانشگاه مموریال نیوفاندلند (مونش)^۱

مقیاس (مونش) برای اندازه‌گیری شادکامی طرح شده است. با در نظر گرفتن دیدگاه‌های مختلف درباره سلامت روان‌شناختی و مقیاس‌های متنوعی که برای اندازه‌گیری آن ساخته شده‌اند، کوزما^۲ و استوتز^۳ (۲۰۰۰) آزمونی را ساختند که بیشتر بر مقدار و شدت احساسات مثبت و منفی تاکید می‌کند. هر کدام از این احساسات دو بعد کوتاه مدت و بلند مدت را در بر می‌گیرد. ماده‌های مربوط به بعد کوتاه مدت (۱۰ ماده) نشان‌دهنده جنبه‌های حالتی (مثبت و منفی) و ماده‌های مربوط به بعد بلند مدت (۱۴ ماده) نشان‌دهنده جنبه‌های رگه‌ای (مثبت و منفی) می‌باشد. هر کدام از جنبه‌های مثبت و منفی حالتی دارای ۵ سوال و هر کدام از جنبه‌های مثبت و منفی رگه‌ای این مقیاس، دارای ۷ سوال می‌باشد. روی هم رفته این مقیاس ۲۴ سوال دارد (کوزما و استوتز، ۲۰۰۰؛ نقل از باباپور و همکاران، ۱۳۸۲).

1 - Memorial University of Newfoundland Scale of Happiness (MUNSH)

2 - Kozma

3 - Stones

سوالات این مقیاس به صورت سه ماده‌ای (بلی = دو)، (خیر = صفر) و (نمی‌دانم = یک) نمره‌گذاری می‌شود. هر کدام از جنبه‌های مثبت و منفی حالتی با داشتن ۵ سؤال، نمره‌ای از صفر تا ۱۰ و هر کدام از جنبه‌های مثبت و منفی رگه‌ای با داشتن ۷ سؤال، نمره‌ای از صفر تا ۱۴ خواهند داشت. نمره کلی مقیاس با توجه به جنبه‌های مثبت و منفی حالتی و رگه‌ای و با فرمول خاصی محاسبه می‌شود (باباپور و همکاران، ۱۳۸۲).

پایایی این آزمون با استفاده از روش بازآزمایی بعد از ۱۸ ماه برابر با ۰/۷۰ شده است (کوزما و استونز، ۱۹۸۰). مثل از باباپور و همکاران، (۱۳۸۲). در تحقیق باباپور و همکاران (۱۳۸۲) همسانی درونی آزمونی برابر با ۰/۷۱ به دست آمده است. به علاوه وی با توجه به شاخص پایایی، ضریب روایی برابر با ۰/۸۴ گزارش کرده است.

نتایج

آزمودنی‌های پژوهش حاضر با میانگین نمره ۲۱/۷۲ از بین دانشکده‌های مختلف دانشگاه تبریز، به روش تصادفی نسبتی انتخاب شده‌اند و شامل ۲۰۹ مرد و ۱۸۷ زن می‌باشند، نتایج توصیفی در مورد سن در جدول ۱ ارائه شده است.

نتایج حاصل از پرسشنامه مونس در سه بخش عاطف مثبت، عاطف منفی و میزان شادکامی مورد بررسی قرار گرفتند. در جدول ۱ آماره‌های توصیفی متغیرهای عاطف مثبت، منفی و میزان شادکامی آزمودنی‌ها ارائه شده است. با توجه به نتایج ارائه شده مشخص است که آزمودنی‌های پژوهش، عاطف مثبت را نسبت به عاطف منفی ترجیح می‌دهند و سطح میانگین در عاطف مثبت نسبت به عاطف منفی بالاتر می‌باشد. با استفاده از آزمون تی وابسته مشخص شد که این تفاوت بین میانگین‌های عاطف مثبت و منفی از لحاظ آماری معنی‌دار می‌باشد ($t_{(395)} = 6/45, P = 0/001$).

نتایج حاصل از پرسشنامه شخصیتی نئو در پنج عامل روان‌نژندگرایی، برون‌گرایی، انعطاف‌پذیری، دلبپذیربودن و باوجدان بودن مورد بررسی قرار گرفتند. در

جدول ۱ آماره‌های توصیفی عوامل پنجگانه متغیر شخصیت آزمودنی‌ها ارائه شده است. با توجه به نتایج ارائه شده مشخص است که در پژوهش حاضر میانگین روان‌نژندگرایی در پایین‌ترین سطح و میانگین باوجدان بودن در بالاترین سطح قرار دارد.

جدول ۱- آماره‌های توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیر	میانگین	انحراف معیار	دامنه تغییرات	حداقل	حداکثر	تعداد
سن	۲۱/۷۳	۱/۶۱	۹	۱۸	۲۷	۳۸۹
عواطف مثبت	۲۱/۳۳	۴/۰۶	۱۸	۱۲	۳۰	۳۹۶
عواطف منفی	۱۹/۴۱	۳/۴۷	۱۷	۱۱	۲۸	۳۹۶
شادکامی	۱/۹۳	۵/۹۳	۳۱	-۱۲	۱۹	۳۹۶
باوجدان بودن	۳۰/۳۵	۷/۴۳	۴۷	۱	۴۸	۳۹۶
دلپذیر بودن	۲۹/۳۶	۵/۸۸	۳۱	۱۴	۴۵	۳۹۶
انعطاف‌پذیری	۲۸/۷۲	۵/۱۳	۳۱	۱۵	۴۶	۳۹۶
برون‌گرایی	۲۷/۸۵	۶/۴۴	۴۱	۳	۴۴	۳۹۶
روان‌نژندگرایی	۲۱/۴۱	۸/۲۹	۴۵	۱	۴۶	۳۹۶

پژوهش حاضر از انواع پژوهش‌های همبستگی می‌باشد که هدف آن بررسی ارتباط بین متغیرها می‌باشد، لذا جهت بررسی ارتباط بین متغیرهای پژوهش با یکدیگر، به علت این که کلیه متغیرها در سطح فاصله‌ای اندازه‌گیری شده‌اند، از روش ضریب همبستگی پیرسون استفاده شده است، که نتایج در جدول ۲ ارائه شده است.

جدول ۲- ضرایب همبستگی بین متغیرهای مختلف پژوهش

متغیر	روان نژندگرایی	برون‌گرایی	انعطاف‌پذیری	دلپذیر بودن	باوجدان بودن
عواطف مثبت	-۰/۳۸۲**	+۰/۴۲۸**	-۰/۰۶۸	+۰/۰۵۵	+۰/۲۰۵**

-۰/۳۳۸**	-۰/۳۶۸**	+۰/۰۱۱	-۰/۴۱۸**	+۰/۵۶۱**	عواطف منفی
+۰/۳۳۸**	+۰/۳۵۳**	-۰/۰۵۳	+۰/۵۳۶**	-۰/۵۸۹**	شادکامی

**P<0.01

با توجه به نتایج ارایه شده در فوق مشخص است که بین ابعاد شخصیتی برون‌گرایی، تاب‌آوری و باوجدان بودن با عواطف مثبت و احساس شادکامی همبستگی مثبت و معنی‌دار و با عواطف منفی همبستگی منفی و معنی‌دار وجود دارد. هم چنین بین بعد روان‌گرایی با عواطف مثبت و احساس شادکامی همبستگی منفی و معنی‌دار و با عواطف منفی همبستگی مثبت و معنی‌دار وجود دارد و نهایتاً نتایج بیان کردند که بعد انعطاف‌پذیری با متغیرهای شادکامی و عواطف مثبت و منفی ارتباط معنی‌داری ندارد.

نهایتاً به منظور بررسی اینکه کدام یک از ابعاد شخصیتی نقش تعیین‌کننده‌تری را در پیش‌بینی احساس شادکامی دارند از روش رگرسیون گام به گام استفاده شد. نتایج حاصل در جدول ۳، ۴ و ۵ ارایه شده است.

جدول ۳- نتایج رگرسیون ویژگی‌های شخصیتی مثبت شادکامی

مدل	R	R ²	R	خطای استاندارد	R تغییرات	F تغییرات	df1	df2	sig
روان‌نژندگرایی	۰/۵۸۹	۰/۳۴۷	۰/۳۴۵	۴/۸۰	۰/۳۴۷	۲۰۹/۲۵	۱	۳۴۵	۰/۰۰۰
روان‌نژندگرایی برون‌گرایی	۰/۶۴۸	۰/۴۲۰	۰/۴۱۷	۴/۵۳	۰/۰۷۴	۴۹/۸۵	۱	۳	۰/۰۰۰

جدول ۴- نتیجه تحلیل واریانس رگرسیون

منبع پراکندگی	مجموع مجذورات	میانگین مجذورات	درجه آزادی	F	سطح معنی داری
رگرسیون	۵۸۵۳/۴۷۷	۲۹۲۶/۷۴	۲	۱۴۲/۵۲۴	۰/۰۰۰
باقیمانده	۸۰۷۰/۲۵	۲۰/۵۳	۳۹۳		
کل	۱۳۹۲۳/۷۲۷	-----	۳۹۵		

جدول ۵- ضرایب رگرسیونی متغیرهای وارد شده

مدل ۲	B	خطای استاندارد	Beta	T	سطح معنی داری
ضریب ثابت	۳/۵۳۳	۰/۳۴	-----	۲/۱۶	۰/۰۳۱
روان نژندگرایی	-۱/۳۰۵	۰/۰۳۲	-۰/۳۱	۹/۴۸	۰/۰۰۰
برون گرایی	+۰/۲۹۲	۰/۰۴۱	+۰/۲۷	۷/۰۶	۰/۰۰۰

نتایج حاصل از اجرای مدل رگرسیونی نشان داد که از پنج ویژگی شخصیتی فقط دو ویژگی روان نژندگرایی و برون گرایی وارد مدل رگرسیونی شدند و این ویژگی‌های شخصیتی توانستند حدود ۰/۴۱۷ درصد از متغیر شادکامی را تبیین کنند؛ به علاوه ضرایب بتا حاصل نشان دادند که جهت ضرایب در ویژگی روان نژندگرایی، منفی و در ویژگی برون گرایی، مثبت می‌باشد. به عبارت دیگر در جهت تبیین متغیر شادکامی ویژگی شخصیتی روان نژندگرایی به صورت منفی و ویژگی شخصیتی برون گرایی به صورت مثبت سهمیم بوده اند.

بحث

پژوهش حاضر که به بررسی ارتباط بین ویژگی‌های شخصیتی با احساس شادکامی پرداخته است، نشان داد که یک ارتباط مستقیم و معنی‌داری بین دو متغیر برون‌گرایی و احساس شادکامی وجود دارد. به عبارت دیگر با افزایش میزان ویژگی شخصیتی برون‌گرایی میزان احساس شادکامی نیز افزایش پیدا می‌کند. نتایج این بخش از پژوهش با تحقیقات دنو و همکاران (۱۹۹۸)، هایز و جوزف (۲۰۰۲)، فرانسیس (۱۹۸۹)، فالووم و جنک (۱۹۹۷) در یک راستا است. محققان به این نتیجه دست یافته‌اند که در برون‌گرایی از ویژگی‌های شخصیتی با احساس شادکامی ارتباط مثبت و معنی‌داری دارد. هم‌چنین یک ارتباط معکوس و معنی‌داری بین دو متغیر روان‌نژندگرای و احساس شادکامی وجود دارد. به عبارت دیگر با افزایش میزان ویژگی‌های شخصیتی روان‌نژندگرای، میزان احساس شادکامی کاهش پیدا می‌کند. نتایج این بخش از پژوهش با نتایج تحقیقات هایز و جوزف (۲۰۰۲)، فارنهام و همکاران (۱۹۹۹)، دنو و همکاران (۱۹۹۸) که بر اساس نتایج تحقیق خود به این نتیجه رسیده‌اند که بین روان‌نژندی و احساس شادکامی ارتباط معکوس وجود دارد، در یک راستا می‌باشد.

اما در ارتباط بین ویژگی شخصیتی انعطاف‌پذیری و احساس شادکامی نتایج پژوهش حاضر نشان داد که بین دو متغیر مذکور هیچ ارتباط معنی‌داری وجود ندارد. این بخش از یافته‌ها را طبق نظر مک کری و کوستا (۱۹۹۱) می‌توان چنین توجیه کرد که انعطاف‌پذیری در تجربه، فرد را هم به سمت تجربه‌ی حالات هیجانی مثبت و هم حالات هیجانی منفی هدایت می‌کند، بنابراین ارتباط مستقیمی بین شادکامی و ویژگی شخصیتی انعطاف‌پذیری مشخص نشده است.

با توجه به نتایجی که درباره ویژگی‌های شخصیتی با احساس شادکامی مورد بررسی قرار گرفت و با توجه به تعاریف و مفاهیم زیر بنایی شادکامی که افراد شادکام از هیجان‌ات منفی، از جمله افسردگی و اضطراب دوری می‌کنند (آرجیل و همکاران،

۱۹۹۵) و به دنبال کسب روابط مثبت و صمیمانه با دیگران هستند (همان منبع)، به علاوه با در نظر گرفتن این نکته که اضطراب و افسردگی از صفات عامل روان‌نژندی است و گرمی و گروه‌گرا بودن از صفات عامل برون‌گرایی است، به نظر قابل توجیه و پذیرش می‌رسد که شادکامی با ویژگی شخصیتی روان‌نژندی ارتباط منفی و با عامل برون‌گرایی ارتباط مثبت داشته باشد.

در این بررسی هیچ ارتباطی بین عوامل دلبذیر بودن و باوجدان بودن با شادکامی مشاهده نگردید و این یافته نیز همسو با اغلب تحقیق‌های گزارش شده در این زمینه می‌باشد.

منابع

- باباپورخیرالدین، جلیل و همکاران (۱۳۸۲)؛ **بررسی رابطه شیوه‌های حل مساله و سلامت روان‌شناختی دانشجویان**. مجله روان‌شناسی، سال پنجم، شماره ۲۵، صص ۲-۱۴.
- ظهوری، قاسم (۱۳۷۵). **کاربرد روش تحقیق در علوم اجتماعی**. تهران: انتشارات میر.
- گروسی فرشی، میرتقی و مهریار، امیرهوشنگ و قاضی طباطبایی، محمود (۱۳۸۰)، **کاربرد آزمون جدید شخصیتی نئو و بررسی تحلیل ویژگی‌ها و ساختار عاملی آن در بین دانشجویان دانشگاه‌های ایران**. فصلنامه علمی - پژوهشی علوم انسانی دانشگاه الزهراء، سال یازدهم، شماره ۳۹، صص ۱۹۸-۱۷۳.
- Argyle, M.; Martin, M.; Lu, L. (1995). Testing for Stress & Happiness: the role of social & cognitive factors. In C.D.*

Spilberger & I.G. Sarason (Eds.), *Stress & Emotion*, Washington D.C.: Taylor & Francis.

Brebner, J., & Martin, M. (1995). *Testing for stress & happiness: The role of personality factors*. In C.D. Spielberger, I.M. Sarason, J. Brebner, E. Greenglass, P. Laungani & A. O'Reilly (Eds.), *Stress & Emotion* (pp.:139-172). Washington D.C.: Taylor & Francis.

Chan, R. & Joseph, S. (2000). *Dimensions of personality, domains of aspiration & subjective well-being*. *Personality and Individual Differences*. Vol:28.P.P.347-356.

Costa, P. T & Mc.Care (1980). *Influence of extraversion & neuroticism on subjective well-being*. *Journal of Personality & Social Psychology*, Vol:338. P.P. 68-78.

DeNeve, K. & Cooper, H. (1998). *The happy personality: a meta-analysis of 137 personality trait & subjective well-being*. *Psychological Bulletin*, Vol:124.P.P.197-229. ۱۵۶

Francis, L. J. (1999). *Happiness is a thing called stable extraversion: a further examination of the relationship between Oxford Happiness Inventory & Eysenck's dimensional model of personality & gender*. *Personality and Individual Differences*. Vol: 29.P.P.5-11.

Hashemi, A. & Cheng, H. (1997). *Personality & Happiness*. *Psychological Reports*. Vol: 80, P.P.761-762.

- Furnham, A. & Cheng, H. (1999). **Personality as predictor of mental health and happiness in the East & West.** *Personality and Individual Differences*. Vol: 29. P.P.395-403.
- Hills, P. & Argyle, M.(2001). **Emotional stability as major dimension of happiness.** *Personality and Individual Differences*. Vol:31.P.P.1357-1364.
- Hayes, N. & Joseph, S. (2002). **Big 5 correlates of 3 measures of subjective well-being.** *Personality & Individual Differences*. Vol:33 (8). p.p.1325-1342.
- Lu, L. & Shih, J. B. (1997). **Personality & happiness : Is mental health a mediator?** *Personality and Individual Differences*. Vol:22.P.P.249-256.
- Schwartz, N., & Strack, F. (1991). **Evaluation one's life: A judgement model of subjective well-being.** In F. Strack, M. Argyle & N. Schwartz (Eds). *Subjective well-being*. Oxford: Pergamon
- Mc. Care, R. R & Costa, P. T. (1991). **Adding liebe und arbeit: The full Five - Factor Model & well-being,** *Personality & Social Psychology Bulletin*, Vol: 17(2). P. P. 227-232.
- Myers, D. G. & Diener, E. (1995). **Who is happy?** *Psychological Science*. Vol: 6.P.P.10-19.